

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากฝุ่น PM 2.5 ของประชาชน
ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านกลาง ตำบลบ้านกลาง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี
Factors Associated with self-protecting PM 2.5 dust behaviors of people living in
Klang Village Ban Klang Subdistrict Mueang Pathum Thani District Pathum Thani
Province

เพชรผกา มูณี¹, บัว ฤดูบัว¹, สุริยพงศ์ กุลกีรติยศ¹, ศรัณยู คำกลาง¹, ปุณณภวิศา ป้องพิมาย¹,
จิตติมา จันทร์อุไร¹, สิทธิชัย สิงห์สุ^{1*}, วริยา เคนทวาย²
Phetphaka Munee¹, Bua Ruedoobua¹, Suriyaphongse Kulkeratiyut¹, Saranyu Khamklang¹,
Punphawisa Pongphimai¹, Jittima Junurai¹, Sitichai singsu^{1*}, Wariya kentawai²

¹คณะสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

¹Faculty of Allied Health Sciences, Pathum Thani University

²คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสุขภาพ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

²Faculty of Health Science and Technology Kalasin University

(Revised: September 27, 2024; Revised: October 22, 2024; Accepted: October 27, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาแบบภาคตัดขวาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากฝุ่น PM_{2.5} ของประชาชน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 180 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากฝุ่น PM 2.5 มีค่าความเชื่อมั่น 0.95 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงปริมาณที่ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้สถิติไคสแควร์ ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านเพศ อายุ และความรู้ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากฝุ่น PM 2.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถใช้เป็นแนวทางกำหนดนโยบายการส่งเสริมการป้องกันฝุ่น P.M 2.5 ของประชาชน และควรจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับฝุ่นให้กับคนชุมชนเพื่อสร้างความตระหนักเรื่องการสัมผัส PM 2.5 ซึ่งอันนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากฝุ่น PM 2.5 ของประชาชนต่อไป

คำสำคัญ: ฝุ่น PM 2.5, มลพิษทางอากาศ, ผลกระทบต่อสุขภาพ

*ผู้ให้กรติดต่อ (Corresponding author: Sitichai singsu, E-mail: sittichai.s@ptu.ac.th)

Abstract

This research aimed to study the factors related to the behavior of self-protecting from pm_{2.5} dust of the people living in ban klang village, ban klang subdistrict, mueang pathum thani district. Pathum thani province, the study is a cross-sectional design, the population used in this study was a total of 180 people. Was conducted using the behaviors for self-protecting pm 2.5 dust questionnaire revealed cronbach alpha coefficient 0.95. The statistics used in data analysis were frequency, percentage, and standard deviation. And the relationship analysis was done using chi-square statistics. Results: found that the factors such as gender, age and knowledge were significantly related to behavior in self-protecting from pm 2.5 dust ($p < 0.05$).

Therefore, this result is useful for Relevant agencies can use this as a guideline to formulate policies to promote protection against P.M 2.5 dust among the peoples in public. Should be organized to promote knowledge about dust to people to create awareness about exposure to PM 2.5 and leading to further changes in behavior to self-protecting from PM 2.5 dust of peoples in the public.

Keywords: PM 2.5 dust, Air Pollution, Health effects

บทนำ

ปัจจุบันมลพิษทางอากาศส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ รัฐบาลต้องสูญเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลผู้ป่วยจากมลพิษทางอากาศเป็นจำนวนมาก ในประเทศไทยมีผู้เสียชีวิตจากมลพิษทางอากาศมากถึง 50,000 ราย ฝุ่น PM2.5 เป็นฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน ซึ่งมีขนาดประมาณ 1 ใน 25 ส่วนของเส้นผ่านศูนย์กลางเส้นผมมนุษย์ เล็กจนขนจมูกของมนุษย์ไม่สามารถกรองได้ จึงแพร่กระจายเข้าสู่ทางเดินหายใจ กระแสเลือด และเข้าสู่อวัยวะอื่น ๆ ในร่างกายได้ ฝุ่นเป็นพาหะนำสารอื่นเข้ามาด้วย เช่น แคดเมียม ปรอท โลหะหนัก และสารก่อมะเร็งอื่น ๆ อีกทั้งฝุ่น PM2.5 เกิดจากกิจกรรมของมนุษย์ เช่น ไอเสียจากรถยนต์ โรงงานอุตสาหกรรม กิจกรรมด้านการเกษตร (สันติ ภัยหลบลี, 2566)

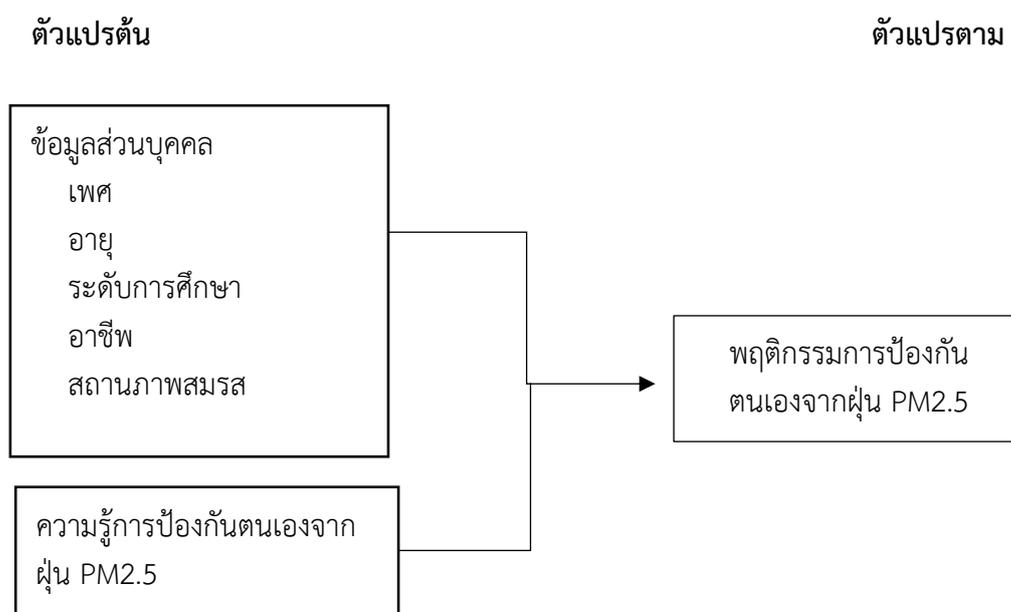
จากรายงานข้อมูลสถานการณ์หมอกควันและฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM2.5 ปี 2566 ค่าฝุ่น PM2.5 สูงกว่าในปีที่ผ่านมา โดยพบว่ามี 15 จังหวัดของประเทศไทยที่มีค่าฝุ่น PM2.5 สูงเกิน 51 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ต่อเนื่องนานเกิน 3 วัน ส่วนใหญ่เป็นจังหวัดที่อยู่ทางภาคเหนือ รวมถึงเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลจังหวัดปทุมธานีเป็นพื้นที่ในเขตปริมณฑล ส่งผลให้ในต้นปีที่ผ่านมาผู้ป่วยเกี่ยวกับมลพิษทางอากาศมากกว่า 1.52 ล้านคน (สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์, 2566) สถานการณ์มลภาวะทางอากาศที่เกิดขึ้นนี้ เริ่มส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตของประชากรในหลายด้าน การเกิดการเจ็บป่วยด้วยโรคระบบทางเดินหายใจ ภูมิแพ้ทางอากาศ (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2566) ทั้งนี้จึงต้องเฝ้าระวังในประชากรกลุ่มเสี่ยง ทั้งกลุ่มผู้สูงอายุ ผู้ป่วยที่มีโรคทางปอดและหัวใจ รวมทั้งกลุ่มเด็กเล็ก โดยกระทรวงสาธารณสุขได้มีข้อเสนอแนะให้ เลี่ยงการทำกิจกรรมกลางแจ้งอันจะทำให้สัมผัสต่อฝุ่นละอองขนาดเล็กที่ไม่สามารถมองเห็นด้วยตาเปล่าเหล่านี้ ได้ (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2566) และการทำกิจกรรมทางกายผ่านการทำงานที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงการสัมผัสฝุ่น PM2.5 รวมไปถึงการทำกิจกรรมกลางแจ้งของประชาชนในพื้นที่หมู่บ้าน กลาง ตำบลบ้านกลาง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี เช่น การเดินทางไปทำงานการออกนอกบ้านจ่าย ตลาด กิจกรรมออกกำลังกาย และกิจกรรมอื่น ๆ ที่ได้รับสัมผัส PM2.5 เป็นเวลานานจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ได้

ผู้วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญของปัญหาและผลกระทบต่อด้านสุขภาพและความปลอดภัยจากการได้รับการสัมผัสฝุ่น PM2.5 ของประชาชน จึงได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรม การป้องกันตนเองและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ กับพฤติกรรม การป้องกันตนเองจากฝุ่น PM2.5 ของประชาชน เขตพื้นที่ตำบลบ้านกลาง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี เพื่อหาแนวทางป้องกันการรับสัมผัสฝุ่นของประชาชนและลดความเสี่ยงด้านสุขภาพของประชาชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคล ความรู้ กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากฝุ่น PM2.5 ของประชาชนอาศัยในหมู่บ้านกลาง ตำบลบ้านกลาง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional analytical study) โดยกำหนดตัวแปรต้น ได้แก่ 1) คุณลักษณะส่วนบุคคลประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่ 5 บ้านกลาง ตำบลบ้านกลาง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี 2) ความรู้การป้องกันตนเองจากฝุ่น PM 2.5 ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่ 5 บ้านกลาง ตำบลบ้านกลาง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี แปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากฝุ่น PM2.5 ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในบ้านกลาง ตำบลบ้านกลาง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่ 5 บ้านกลาง ตำบลบ้านกลาง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี จำนวน 338 ครัวเรือน

กลุ่มตัวอย่าง คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของเครซีและมอร์แกน (Krejcie, R.V., & D.W. Morgan, 1970). คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชากรได้ เท่ากับ 180 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนประชาชนที่อาศัยอยู่ในบ้านกลาง ตำบลบ้านกลาง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม 1 คนจาก 1 ครัวเรือน สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) โดยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือก ได้แก่ 1) เป็นผู้สูงอายุ 18 ปีขึ้นไป 2) ยินยอมเข้าร่วมการวิจัย 3) สามารถสื่อสารและตอบแบบสอบถามได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยประยุกต์จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคล ประกอบไปด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และสถานภาพ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามวัดความรู้การป้องกันตนเองจากฝุ่น PM 2.5 ตนเอง ก็ข้อ มีลักษณะเป็นแบบให้เลือกตอบคือ ถูกได้ 1 คะแนน และ ผิดได้ 0 คะแนน ให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงคำตอบเดียว จำนวน 10 ข้อ แปลผลคะแนนโดยใช้เกณฑ์การแบ่งระดับขั้นตามเกณฑ์ ของ บลูม (Bloom, 1971) โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้ ความรู้ระดับสูง ได้คะแนนร้อยละ 80 -100, ความรู้ระดับปานกลาง ได้คะแนนร้อยละ 60 -79 และ ความรู้ระดับต่ำ ได้คะแนนร้อยละ 0 -59

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากฝุ่น PM 2.5 ก็ข้อ ลักษณะ 3 ตัวเลือก คือ ปฏิบัติเป็นประจำ ปฏิบัติบางครั้ง ไม่เคยปฏิบัติเลย จำนวน 20 ข้อ การแปลผล แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับสูง ระดับปานกลาง และระดับต่ำ ตามแนวคิดของ เบสท์ (Best John W, 1977) ระดับสูงสุดค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.33 – 5.00, ระดับปานกลางค่าคะแนนเฉลี่ย 1.67 – 3.32 และระดับต่ำค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.66

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถามนี้พัฒนาขึ้นเองโดยผู้วิจัย ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณสมบัติของเครื่องมือ ด้วยการหา ค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (Validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน โดยเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับหรือมากกว่า 0.5 ขึ้นไปเป็นรายชื่อ คำถามที่นำไปใช้และปรับปรุงข้อคำถามก่อนนำไปใช้ทดลองเก็บข้อมูลเพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามกับกลุ่มประชาชนที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง โดยทดลองเก็บข้อมูลกับกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน และการทดสอบเพื่อหา ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.95

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงระหว่าง 24 กรกฎาคม 2567 ถึง 25 กันยายน 2567 โดยการแจกแบบสอบถามตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มไว้แล้วจำนวน 180 คน จาก 180 คริวเรือนโดยลงพื้นที่จากนั้นนำข้อมูลมาตรวจสอบความถูกต้องและจัดทำข้อมูลโดยลงรหัสในแบบสอบถามจนครบถ้วนสมบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมานด้วยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้สถิติ Chi - Square test

จริยธรรมวิจัย/การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ได้รับรองการพิจารณาจริยธรรม การวิจัยในมนุษย์จากมหาวิทยาลัยปทุมธานี ตามหนังสือรับรอง หมายเลขใบรับรองที่ (006/2567, วันที่อนุมัติ 23 กรกฎาคม 2567) ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย และสิทธิในการตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมการวิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทราบก่อนเข้าร่วมการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 63.33 อายุอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 18-28 ปี จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 72.78 ระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 47.22 อาชีพเป็นพนักงานเอกชน จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 55.65 สถานภาพสมรส จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 80.56 รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคล (n=180)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน(คน) (n=180)	ร้อยละ (100)
เพศ		
ชาย	66	36.67
หญิง	114	63.33
อายุ (ปี)		
18-28	131	72.78
29-39	20	11.11
40-50	16	8.89
51-60	13	7.22
ระดับการศึกษา		
มัธยมศึกษาตอนต้น	24	13.33
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	49	27.22
อนุปริญญา/ปวส.	22	12.22
ปริญญาตรี	85	47.22
อาชีพ		
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	18	10.00
พนักงานเอกชน	102	56.67
อาชีพอิสระ/ธุรกิจส่วนตัว	35	19.44
เกษตรกร	25	13.89
สถานภาพ		
โสด	28	15.56
สมรส	145	80.56
หย่า	5	2.78
หม้าย	1	0.56
แยกกันอยู่	1	0.56

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความรู้ และพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากฝุ่น PM 2.5 ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในบ้านกลาง ตำบลบ้านกลาง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี พบว่า ความรู้ส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 50.60, M= 7.24, S.D.= 1.31) และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 83.90, M= 2.84, S.D.= 0.36) รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับความรู้และพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากฝุ่น PM 2.5 (n=180)

ตัวแปร	ระดับคะแนน						Mean	S.D.
	สูง		ปานกลาง		ต่ำ			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	7.24	1.31
ความรู้	91	50.60	73	40.6	16	8.90	7.24	1.31
พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเอง	151	83.90	29	16.10	0.00	0.00	2.84	0.36

3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากฝุ่น PM 2.5

จากการวิเคราะห์โดยใช้สถิติไคสแควร์ (Chi-square) วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากฝุ่น PM 2.5 ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในบ้านกลาง ตำบลบ้านกลาง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี พบว่า

เพศ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากฝุ่น PM2.5 ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในบ้านกลาง ตำบลบ้านกลาง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี (p-value < 0.05)

อายุ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากฝุ่น PM2.5 ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในบ้านกลาง ตำบลบ้านกลาง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี (p-value < 0.05)

ความรู้ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากฝุ่น PM2.5 ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในบ้านกลาง ตำบลบ้านกลาง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี (p-value < 0.001)

รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากฝุ่น PM 2.5 ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในบ้านกลาง ตำบลบ้านกลาง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี (n=180)

ตัวแปรอิสระ	พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากฝุ่น PM 2.5	
	χ^2	P-value
เพศ	5.098	0.024*
อายุ	5.098	0.024*
ระดับการศึกษา	0.766	0.856
อาชีพ	5.860	0.210
สถานภาพ	5.701	0.223
ความรู้	61.310	0.001*

อภิปรายผล

1. ปัจจัยด้านความรู้การป้องกันตนเองจากฝุ่น PM 2.5 กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากฝุ่น PM 2.5 ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้อยู่ในระดับสูง มีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากฝุ่น PM 2.5 อยู่ในระดับสูงเช่นกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ อรสา ทองทศ (2559) พบว่า ความรู้มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากฝุ่น PM 2.5 เป็นไปตามสมมติฐานและสอดคล้องกับการศึกษาของ อรสา ทองทศ (2559) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันมลพิษทางอากาศของประชาชนในกรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับความรู้ของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันมลพิษทางอากาศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับความคิดเห็นที่มาก และมีระดับพฤติกรรมการป้องกันมลพิษทางอากาศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากฝุ่น PM 2.5 ได้แก่ เพศ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากฝุ่น PM 2.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของไซเพีย มะแซ และ คณะ (2565) ได้ศึกษาพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากฝุ่นของคณาจารย์ในโรงพยาบาลไม่แยงพารา อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากฝุ่นของคณาจารย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้ การส่งเสริมความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากฝุ่น PM2.5 ของประชาชนทั้งเพศชายและเพศหญิงจึงมีความสำคัญต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของประชาชน รวมไปถึง อายุ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากฝุ่น PM 2.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นนทลี สันตินิยม และ คณะ (2567) ได้ศึกษาการรับรู้ พฤติกรรมการป้องกันสุขภาพ และระดับกิจกรรมทางกายของประชากรวัยทำงานในจังหวัดสุโขทัยในช่วงสถานการณ์ฝุ่น PM2.5 พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และลักษณะสถานที่ทำงานที่แตกต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันสุขภาพ ดังนั้น การส่งเสริมความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากฝุ่น PM2.5 ของประชาชนในทุกช่วงอายุจึงมีความสำคัญต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของประชาชน

นอกจากนี้ ความรู้ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากฝุ่น PM 2.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ มัตติกา ยงอยู่ (2563) ได้ศึกษาความรอบรู้ในการป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพจากฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM2.5) ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในพื้นที่เมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ในเขตสุขภาพที่ 5 พบว่า ความรอบรู้ในการป้องกันฝุ่น PM2.5 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพจากฝุ่น PM2.5 ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .001 ($r = 0.779$) ดังนั้น การให้ความรู้และส่งเสริมความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากฝุ่น PM2.5 ของประชาชนจึงมีความสำคัญต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของประชาชน

การนำไปใช้ประโยชน์

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถใช้เป็นแนวทางกำหนดนโยบายการส่งเสริมการป้องกันฝุ่น P.M 2.5 ของประชาชน และควรจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับฝุ่นให้กับชุมชนเพื่อให้ได้ตระหนักถึงการสัมผัส PM 2.5 นำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากฝุ่น PM 2.5อันจะนำไปสู่การดูแลสุขภาพและเพิ่มคุณภาพชีวิตให้กับประชาชนอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาเพื่อต่อยอดองค์ความรู้ครั้งต่อไปและเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากฝุ่น PM 2.5 ของประชาชนอย่างรอบด้านการศึกษาในอนาคตควรพิจารณา

1. ศึกษาปัจจัยเพิ่มเติม เช่น แรงสนับสนุนทางสังคม ความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากฝุ่น PM 2.5
2. ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพร่วมด้วย เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกหรือสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้มุมมองเชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่างในแต่ละบริบท
3. สร้างโปรแกรมหรือกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากฝุ่น PM 2.5 ของประชาชนว่าสามารถทำให้ประชาชนมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากฝุ่น PM 2.5 ดีขึ้นอย่างยั่งยืนหรือไม่ พร้อมทั้งติดตามและประเมินผลระยะยาวของกิจกรรม

References

- โซเฟีย มะแซและคณะ. (2565). พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากฝุ่นของคณงานในโรงงานแปรรูปไม้ยางพารา อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา. วารสารสาธารณสุขและวิทยาศาสตร์สุขภาพคณะสาธารณสุขศาสตร์ และสหเวชศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก, 5(2), 18-32.
- นนทลี สันตินิยมและคณะ. (2567). การรับรู้พฤติกรรมการป้องกันสุขภาพและระดับกิจกรรมทางกายของประชากรวัยทำงานในจังหวัดสุโขทัยในช่วงสถานการณ์ฝุ่น PM2.5. วารสารอนามัยสิ่งแวดล้อมและสุขภาพชุมชน, 9(2), 692-703.
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (2566). ผลกระทบของวิกฤตฝุ่น “PM2.5” และแนวทางการมีกิจกรรมทางกายที่ปลอดภัย. [ระบบออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 20 กันยายน 2567 เข้าถึงได้จาก <https://tpak.or.th/th/article/669>
- สันติ ภัยหลบลี้. (2566). มลพิษทางอากาศ. [ระบบออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 10 มิถุนายน 2567 เข้าถึงได้จาก <https://www.Mitrearth.org /23-4-air-pollution/>
- สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์. (2566). กรมอนามัยแนะนำ 7 วิธีป้องกันตัวเองจากฝุ่น PM 2.5. [ระบบออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 15 เมษายน 2567 เข้าถึงได้จาก <https://www.gcc.go.th /?p=99671>
- มัตติกา ยงอยู่. (2563). ความรอบรู้ในการป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพจากฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM2.5) ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในพื้นที่เมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศในเขตสุขภาพที่ 5. ศูนย์อนามัยที่ 5, 1-15.
- อรสา ทองทศ. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันมลพิษทางอากาศของประชากรในกรุงเทพมหานคร. เชียงใหม่ : สาขาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. [ระบบออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 15 เมษายน 2567 เข้าถึงได้จาก : <https://mmm.ru.ac.th /MMM/IS/twin92/6214155551.pdf>
- Best, J. W. (1977). Research in Education. New Jersey: Prentice Hall Inc.
- Bloom B. (1971). Mastery learning. New York: Holt, Rinehart & Winston New York: David McKay.

Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). "Determining Sample Size for Research Activities".
Educational and Psychological Measurement. 30(3) : 607 – 610